

כאב מוות

רפי ירדני, יליד פברואר 1950, התגנך בקיבוצים בית אורן ואלונים, חי חיי יסורים של גוף ונפש, ובטרם מלאו לו 29 שנים שלח יד בנפשו. במשך קרוב לעשור מחייו חיבר קובץ של שירים, עלי-

רפי ירדני
להחליף את החיים ואת התקליטים

הם היה שוקד ומלטש. בימים אלה ראה אור קובץ שיריו אני לא עוצר... * שהוא בבחינת מראה לעוד נפש שחייבת ונמר גה בכאב המוות. שיריו של רפי ירדני אולי אינם שירה הופכת עולמות, אך יחד עם זאת הם מתעדים נפש מייסרת ורגיש עד מאוד.

הקובץ נפתח ב"יצאתי לאוויר העולם שטוענים שמאז הורהם כיום שלג שבימים ההם היה עריון ואת אומרת דבר נדיר / ונפחתי לאלתר במלכותה הבלתי נמנעת של המכוונות האנושית / מאז התקדמתי מדחי אל דחי כקצב הולך ומדיר / הפי תבכתי נואשות בקורים הדביקים של ירי קנותי האישית... ירדני הוא בבחינת מניפה של מכאובי-נפש הנפרשת ב" שיריו, בעצב הולך וגדל: "אם אין כירי / רה / צעקתי כפערה / צריך להחליף את החיים / ואת הקליטים..."

מתוך שברי שירים ורמזים מתברר ש" רפי ירדני היה כבול בכלא-מרצון שבו כלא את נפשו. והוא מקשה קושיה, אותן הוא מנסה בשירו שאלות בנות זמנו כ... כמה נלולות שינה עליו לקחת מדי לילה כדי לשפר את סוכיווי הורדם / כמה אכזבות עוברות לסוחר עליו לשלם לאתר הפיחות תמורת חיסון מקום מפני האשליה למיניהן / כמה קנאות עיוורת דרושות לו לפני שהוא תופס את חוסר התועלת שבהן... כמה יחידות-אנרגיה עליו להשקיע כדי שעה כדי לא להישאר לבד / לכמה אצבעות זקוק אדם כדי לספק אשה מושחררת ממוצעת ומלובן לכמה סבלנות... כמה מנות של קוצר ראייה מחולט דרושות לו כדי מל המראה / האובייקטיביות לסבול את כיר ערו / בכמה אפשרויות שונות עליו לכי חור לפני שהוא מכין כמה כולן דומות / לכמה ידדים מנופות זקוק אדם מצוי בימים טרופים אלה כדי לתלות את עצמו..."

מתוך הנפש המיוסרת מוביל עלולו של רפי אל העולם הסובב אותו. כפי שהוא רושם ב"שיר אדם לכל בוקר בוקר לכל אדם: "...כל בוקר זורח אותו אדם תנוי עות ירועות מכבר / מגייע תיאבון אחר לזוועות של יום חרש מיותר / נשבע תגיית עיתוני הבוקר הזה לשרב לקי רוא / לא לשמוע את נביאי האתר הדי שות השעה ההיא הו / הרעה מה נשיר / תנה ונשאר כשהיה מתי תגמור לנפשי / הנחמה הנוכחית הבאה מסביב לשממה..."

* רפי ירדני - אני לא עוצר... הור צאת קיבוץ אלונים. בשיתוף הוצאת הקיבוץ המאוחד; 47 עמ' (כריכה רכה).

בחטף חוק זכויות יוצרים חדש * נשות

סימנון * מין ורבי-מכר * "מגנס"

בקאהיר * אברהם שלונסקי והרומנטיקה

ש"רה-מישפטים מינה את הפרופסור יהושע וייסמן מן הפקולטה למישפטים באוניברסיטה העברית בירושלים ליו"ר הוועדה לבדיקת הוראות החוק המתייחסות לזכויות יוצרים (קופיריט). חוק זכויות היוצרים הנהוג כיום בארץ הוא חוק אנגלי ישן מ-1911, שבוטל באנגליה לפני שנים רבות. הסופר הצרפתי ג'ורג' סימנון כתב בימים אלה את זכרונותיו, הוא מבטיח: "הם עלולים לגרום הלם לאנשים. ניהלתי אורח-חיים הנחשב למזעזע, אך אינני מתבייש בו...". הסופר טען כי שכב עם 10,000 נשים ומוסיף: "זאת תהיה מעין אוטוביוגרפיה עבה ביותר; לפחות בעובי של התנ"ך".

אברהם שלונסקי
גניזה טראנית

הוצאת ספרים שיוצגה בכבוד ביריד הספרים הבינלאומי ה-13 בקאהיר היא הוצאת מגנס. מנהל בית-ההוצאה, יהושע בן-ציון, הכין ליריד תדפיס ממאמר שנתפרסם בכתב-העת סקופוס, ובו דיווח על הפעילות של האוניברסיטה העברית ביחקר האיטלאם. אלפי עותקים של התדפיס נחטפו מייד. רשימת מחברים של רבייהמכר בעולם נערכה בידי סאטרדיי רבין האמריקאי, המוליך ברשימה זו הוא הרולד רובינס, סופריו נמכרו עד כה ב-200 מיליון עותקים. במקום השני ברברה קורטלנד בת ה-79, ש"גיבורות סיפורה מאבדות את בתוליהן רק בעמוד האחרון. ספריה של קורטלנד נמכרו עד כה ב-150 מיליון עותקים. קורטלנד היא גם הסבתא החורגת של ליידי דיאנא ספנסר, מי שעתידיה להיות מלכת בריטניה, בחירת ליבו של הנסיך צ'ארלס. במקום השלישי, עם 130 מיליון עותקים, נמצא אירווינג וואלם. אחריו, עם 110 מיליון עותקים, סופר-המערבונים לואי לאמור. לפני כשבעים נערך פסטיבל תרבות ואמנות מצרי באל-עריש, בנוכחות שריהתרבות המצרי מנצור חסן. במהלך ארבעת ימי הפסטיבל הוקרנו סרטים ומחזות, הושמעו יצירות מוסיקליות, כולם פרי יצירתם של אמנים מצריים. ברשימה של אב"רהם הגורני, במוסף הספרות של על החשמר, תחת הכותרת "מדוע גנו שלונסקי קי את שירי האהבה? מכביר המחבר מילים רבות תוך התעלמות מהסיבה הרעיקרת לגניזה. הסיבה: נושא סידרת שירי האהבה, רעייתו הראשונה, התאבדה בתלאביב בשנות ה-30. במשך שנים נייסה שלונסקי להעלים פרק זה בחייו, ודומה שגם אחרי מותו יש מי שממשיך במלאכה זו. מנגינת הוקיות, סיפורו החדש של טרויבן קאפוט, מכליל גם וידויים אישיים מרת-קים. הסופר אינו מסתיר בוודיותם אלה את חיבתו לגברים. הוא מזכיר עצה שנתנה לו פעם הזמרת פרל בילי: "אם תחסר לך עבודה, או תציע את עצמך כג'יגולו בלאס-ווגאס, יש שם נשים כה נואשות - עד שהן לוקחות הכל". הספר ציננות במעבר (בשפה האנגלית), בעריכתו של הפרופ' משה דיוויס, מהמכון ליהדות זמננו באוניברסיטה העברית בירושלים, ראה אור בהוצאת ארנו פרט, חברת-בת של ניו-יורק טיימס. בין המשתתפים בקובץ, הפרופסורים אפרים אורבך, יהודה באואר, נתן רוטנשטיין. מישפט על גניבה ספרותית נפתח בימים אלה בפאריס. הנתב בעת, פראנסואז סאגן, נחשדת שגנבה את הסיפור האשה הזקנה מאת ז'אן הוגרון, וחיברה לפיו את סיפורה הכלב השרוע. בית-הדין יכריע בנושא עקרוני זה, של זכות הסופר לכתוב לפי סיפור של אחר. למיננו המיועד של השרד הוותיק יעקוב בן-הרצל לניספת-תרבות בשגרירות ישראל בלונדון אין כל מגיע מישפחתי ומקורו אינו בקשרים מישפחתיים, כפי שפורסם בטעות במדור זה (העולם הזה 2270).

בעולם

גרטרוד שטיין

במיסגרת המסע לחיפוש ולאיתור שורשי המודרניזם של הספרות והשירה ה"אמריקאיים, התקין המשורר האנתולוגיסט האמריקאי (ממוצא יהודי) ריצ'ארד קוסטלאנץ (שביקר לפני יותר משנה בארץ) מיקראה ליצירתה של המחברת גרטרוד שטיין. במיקראת יל גרטרוד שטיין*, באנגלית, קטעים נבחרים וערוי כים מתוך שמונה הכרכים של כתבי שטיין, שראו אור בשנים 1951-1958.

גרטרוד שטיין, שנולדה ב-1874 בפנסיל-בניה, מתה בפאריס ב-1946. נחשבת לאחת

* Kostelanetz: The Yale Gertrude Stein, Yale University Press, 463 P.P.

מהדמויות הסגנוניות ביותר של הספרות האמריקאית במאה ה-20, מחדשת ויוצאת-דופן. היא חייתה שנים רבות באירופה, בחברתם של בני החוג האמריקאי הגולה בפאריס. יצירתה הנודעה ביותר היא האוטוביוגרפיה של אליס ב. טוקאטס, שעל-פיה הורטט סרט בכיכובו של פיטר סלרס. ידידה קרובה של פאבלו פיקאסו, אחת מהרוכשות הראשונות של עבודותיו. היא הייתה מילדת גם עם ג'יום אפולינר ומקס ז'אקוב ואחרים, שהותירו חותם בל יימחה על היצירה במאה ה-20. ספרי זכרונותיה נחשבים ליצירות מהימנות ביותר על המחברים האי-שי של כמה מיצוריה הגדולים של התיקופה.

יצירותיה של שטיין עומדות במבחן ימינו, כמו הקטע "גברים" שבו היא כויר הבת: "לעיתים גברים מנשקים. גברים לעיתים מנשקים לעיתים לוגמים. גברים לעיתים מנשקים איש את רעהו ולעיתים כאשר הם שלושה הרי שאחד מהם מרכיב ושניים מתנשקים... מגלים את פערי עיי-נייהם כאשר דמעות מתקפצות בהם. לעיי-נים גברים לוגמים ואוהבים ואחד מהם מרכיב ושניים מהם מנשקים ואחד מהשניים הנאבקים מצליח לנצח..."